

Brief aan de informateur d.d. 28 april 2023

d.t.v. de Statengriffie / cc PS-leden

Als onafhankelijk adviesorgaan van het College van Gedeputeerde Staten van Overijssel wil de Sociaal-Economische Raad Overijssel inhoudelijk bijdragen aan het Coalitieakkoord 2023 – 2027 en het provinciale beleid. De SER Overijssel is opgericht in 1981 en geeft al vier decennia gevraagde en ongevraagde adviezen op het gebied van regionale economie & arbeidsmarkt, sociaal-economische vraagstukken en maatschappelijk onderwerpen. In specifieke adviestrajecten wordt samengewerkt met de landelijke SER en de andere regionale SER'en.

De SER Overijssel bestaat uit vertegenwoordigers van de vakbonden (FNV, CNV), werkgeversorganisaties (VNO-NCW, MKB-Nederland), adviseurs (arbeidsmarktregio's, LTO), een secretaris-directeur, een programmasecretaris en een onafhankelijke voorzitter. De SER Overijssel houdt kantoor in het provinciehuis bij de eenheid Bestuurs- en concernzaken.

In de afgelopen vier jaar heeft de SER Overijssel een groot aantal adviezen gegeven over de volgende sociaal-economische onderwerpen: tekorten arbeidsmarkt, brede welvaart, vitaal platteland, cultuur en creatieve sector, sociale innovatie, diversiteit en inclusiviteit, circulaire economie, digitalisering, kennisvalorisatie, jongeren, De Kracht van Oost, basisvaardigheden, coronaherstelmaatregelen, mbo, energietransitie, vrijetijdseconomie, ESF en het Coalitieakkoord 2019 - 2023. Voor meer informatie wordt verwezen naar www.ser-overijssel.nl. In de adviezen staan de factor mens en de gemeenschap en de ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's van de Verenigde Naties) centraal.

Mede op basis van de adviezen van de afgelopen vier jaar adviseert de SER Overijssel om de volgende onderwerpen een plek te geven in het nieuwe Coalitieakkoord en in het provinciale sociaal-economische beleid en daarvoor ook voldoende – bij voorkeur structurele! -middelen te bestemmen:

1. Werken aan vertrouwen in politiek en bestuur en bouwen aan nieuwe coalities;
2. Een gezonde Overijsselse arbeidsmarkt;
3. Brede welvaart in heel Overijssel;
4. Samenhangend ruimtelijk beleid bij de aanpak van de grote opgaven en transities, met aandacht voor de sociaal-economische aspecten

Ad 1.

In Nederland is sprake van groeiende maatschappelijke onrust, onvrede en boosheid, hetgeen heeft geleid tot verdergaande polarisatie en tegenstellingen. Vaak betreft het doelgroepen die zich door de politiek en het bestuur niet of onvoldoende gehoord en begrepen voelen, of doelgroepen die zich door groeiende tegenstellingen steeds meer van de maatschappij buitengesloten voelen. De huidige geopolitieke spanningen versterken dit en ook Overijssel ontkomt er niet aan.

Dit vraagt om goed te luisteren naar wat er speelt in Overijssel. En om provinciaal beleid op maat te maken voor specifieke sectoren en groepen, zoals jongeren en kwetsbare groepen met minder kansen op de arbeidsmarkt en statushouders. Het poldermodel vraagt om een nieuwe (andere) manier van overleg en dialoog met stakeholders. De grote opgaven en transities vragen volgens de SER Overijssel om nieuwe coalities en publiek-private samenwerkingen. Eigen regie van burgers en werknemers wordt steeds belangrijker. De provincie zou dit laatste meer kunnen stimuleren en initiëren.

Ad 2.

Er zijn grote personeelstekorten in alle sectoren, waardoor de arbeidsmarktproblematiek zeer urgent is geworden. Maar het onderwerp 'arbeidsmarkt' is als zodanig geen kerntaak van de provincie. Wel zet de provincie Overijssel incidentele middelen in voor specifieke programma's en projecten om de arbeidsmarkt te ondersteunen, te innoveren en te verbeteren. De arbeidsmarkt maakt echter onderdeel uit van de meeste provinciale kerntaken. Ook hebben de maatschappelijke opgaven en transities te maken met de factor arbeidsmarkt en dat legitimeert volgens de SER Overijssel de inzet van meer én structurele middelen. Ook kan de slagkracht worden vergroot door samenwerking met de arbeidsmarktregio's of door deel te nemen in een sectoraanpak als Overijssels Vakmanschap (PPS).

Een goed voorbeeld is de provinciale kerntaak 'regionale economie'. Een vitale regionale economie vraagt om een gezonde arbeidsmarkt in de stad en op het platteland, die tevens flexibel en toekomstbestendig is. Zo zijn extra middelen nodig voor de verbetering van basisvaardigheden (rekenen, lezen, schrijven en digitale vaardigheden) en een Leven Lang Ontwikkelen, zodat iedereen in Overijssel ook echt kan gaan meedoen en de basis op orde komt. Ook is er in Overijssel sprake van onbenut arbeidspotentieel en zijn er urgente problemen wat betreft arbeidsmigranten. Zonder de aanpak van deze onderwerpen zijn niet alle provinciale ambities op het gebied van de regionale economie haalbaar. De provincie moet het Rijk, arbeidsmarktregio's en gemeenten meer moeten aanspreken, zodat er - naast de provinciale middelen - voldoende middelen zijn voor een samenhangende en vernieuwende crisisaanpak aanpak van 'één overheid' in samenwerking met het onderwijs en het bedrijfsleven.

Een ander voorbeeld is de provinciale kerntaak 'milieu, energie en klimaat'. Een van de grootste opgaven van dit moment is de energietransitie, maar de uitvoering hapert vanwege het grote tekort aan goed opgeleide en ervaren vakmensen. Een snelle en effectieve aanpak van de arbeidsmarktproblematiek is allesbepalend voor het slagen of falen van de energietransitie.

Ad 3.

Het onderwerp brede welvaart (SDG's, sustainable development goals) staat zeer in de belangstelling en er wordt veel gedaan aan monitoring (o.a. door CBS) en beleidsontwikkeling. De SER Overijssel heeft enkele adviezen over brede welvaart opgesteld en ze enkele aandachtspunten voor het Coalitieakkoord mee:

- a. Extra profilering ('De kracht van Oost') en positionering ('Unique Selling Points') door de drie samenwerkingsregio's van Overijssel;
- b. Kiezen voor specifieke SDG's, die goed aansluiten bij de provinciale kerntaken. In aansluiting op adviezen in de afgelopen vier jaar stelt de SER Overijssel een selectie van SDG's voor: goede gezondheid en welzijn (SDG 3), eerlijk werk en economische groei (8), ongelijkheid verminderen (10), klimaatactie (13) en partnerschappen om doelen te bereiken (17). De opgaven vragen niet alleen om een integrale aanpak, maar ook om verder te kijken dan de provinciale kerntaken en de huidige bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de provincie Overijssel;
- c. Breder kijken dan het Bruto Regionaal Product wanneer het gaat om brede welvaart. Onder andere verdient het onderwerp 'kunst en cultuur', als onderdeel van de provinciale kerntaak 'cultuur en monumentenzorg', extra aandacht en meer structurele middelen. Dit geldt ook voor de bereikbaarheid en voorzieningen op het platteland als onderdeel van de kerntaken 'vitaal platteland en natuurbeheer' en 'regionale bereikbaarheid'. Denk daarbij onder meer ook aan een sociale insteek van de provincie bij OV-concessieverlening of aan een goede sociaal-economische impactanalyse in het kader van de stikstofaanpak.
- d. Extra aandacht (blijven) vragen voor brede welvaart in alle regio's van Nederland en de inzet van meer regio-specifieke Rijksmiddelen (provinciefonds, gemeentefonds en Regio Deals).

Ad 4.

Nederland is een relatief klein maar zeer dichtbevolkt land met grote opgaven op het gebied van klimaat, wonen, werken en natuur en transitie zoals op het gebied van duurzame energie. Dit leidt tot concurrerende ruimteclaims en botsende belangen. Steeds meer daalt het besef 'Niet alles kan overal' bij iedereen in. Een kerntaak van de provincie Overijssel is 'duurzame ruimtelijke ontwikkeling'. In Overijssel spelen grote opgaven op het gebied van woningbouw en energietransitie, maar ook opgaven op het gebied van platteland, natuurbeheer en stikstofdepositie. Al deze opgaven vragen om een wenkend meerjarenperspectief, integraal en samenhangend ruimtelijk beleid, duidelijke bestuurlijke afwegingen en gemotiveerde keuzes.

Hoewel de SER Overijssel in beginsel aan het College van Gedeputeerde Staten adviseert, zijn er in toenemende mate contacten met (leden van) Provinciale Staten. Ook in de komende vier jaar is de SER Overijssel beschikbaar voor onafhankelijk gevraagd en ongevraagd advies.

SER Overijssel, 28 april 2023